Un Llais Cymru
One Voice Wales

Canllaw i Ddarparu Gwybodaeth & Chymorth gyda Budd-daliadau

Cip cyflym:

Mae llawer o bobl yn colli'r cyfle i gael cymorth ariannol sy'n ddyledus iddynt. Gall cynghorau cymuned a thref helpu trwy annog pawb i wirio pa fudd-daliadau allant eu hawlio—boed yn help gyda chredyd pensiwn, tai, biliau ynni, gofal plant, neu ychwanegiadau incwm.

EFFEITHIAU:

Straen Ariannol

Mae arolwg Iechyd Cyhoeddus Cymru yn dangos fod 94% o bobl ledled Cymru yn dweud fod eu costau byw wedi codi; dywedodd 43% fod eu sefyllfa ariannol wedi gwaethygu mewn dim ond chwe mis; mae tair aelwyd o bob pump wedi torri ar anhanfodion a chyfleustodau; roedd teuluoedd yn gwario llai ar brydau bwyd a brandiau i arbed arian; mae tua 50% o oedolion iau yng Nghymru wedi defnyddio banciau bwyd ac mae llawer yn cael eu gorfodi i wresogi llai: mae 68% yn poeni am wresogi, dywedodd 70% eu bod yn byw mewn cartrefi oerach.

Iechyd Meddwl & Llesiant

Dywedodd mwy na hanner y bobl a ymatebodd fod eu hiechyd meddwl wedi gwaethygu oherwydd pwysau costau byw; nid yw 40% yn gallu fforddio trafnidiaeth; mae 32% yn colli cysylltedd (ffôn/rhyngrwyd); mae 50% yn torri ar eu cymdeithasu.

Pam ddylech chi ei wneud?

Mae cymorth lleol yn gweithio orau i bobl sydd wedi'u hynysu neu wedi cael eu gadael allan.
Mae'n fwy dibynadwy, personol, ac yn haws ei gyrraedd.
Mae cyngor da yn helpu pobl i gael mwy o arian ar gyfer bwyd, rhent, a biliau.
Nid oes rhaid i gynghorau fod yn arbenigwyr. Gallant gefnogi neu gysylltu pobl â'r **help iawn**.

Heriau:

Mae cael pobl i hawlio'r budd-daliadau sy'n ddyledus iddyn nhw yn gallu bod yn anodd. Mae stigma, ymwybyddiaeth isel, ffurflenni cais cymhleth, a materion cysylltedd digidol oll yn chwarae rhan. Y gwir plaen yw nad yw llawer o bobl yn gwybod eu bod yn gymwys—neu efallai eu bod yn teimlo'n anghysurus am ofyn am help. Er mwyn cyrraedd pobl sy'n fregus neu wedi'u hynysu, mae angen i gymorth gael ei dargedu, bod yn ddibynadwy, ac yn hawdd cael gafael arno.

Cyfleoedd & Datrysiadau Allweddol

Darparu gwybodaeth a chyngor
Gall cynghorau adeiladu mwy o ymddiriedaeth a gwella cysylltiadau gyda phobl leol trwy ddefnyddio lleoedd lleol cyfarwydd—fel llyfrgelloedd, neuaddau trefi, a chanolfannau cymunedol—yn hybiau cymorth. Trwy fynd ati o ddifrif i chwilio am grwpiau bregus, megis oedolion hŷn, gofalwyr, pobl anabl, a rhieni sengl, gall cynghorau wneud yn siwr fod pobl sy'n wynebu'r perygl mwyaf o fethu cael budd-daliadau yn cael yr help maen nhw ei angen.
Mae rhwydweithiau cymunedol yn ffordd wych o gyrraedd y grwpiau hyn. Mae hybiau cynnes a lleoedd croesawgar fel banciau bwyd neu glybiau cinio yn gallu bod yn lleoedd delfrydol i gynnig cyngor neu gyfeirio pobl at y cymorth iawn.

Gweithio gyda phartneriaid
Mae sefydlu llwybrau atgyfeirio, partneriaethau a gweithio gyda sefydliadau fel Cyngor Ar Bopeth, Age Cymru, neu Shelter Cymru i ddarparu sesiynau allestyn neu glinigau galw-heibio rheolaidd mewn mannau cymunedol yn galluogi pobl i dderbyn gwasanaethau a chymorth yn lleol.

Cyfeirio Pobl
Gall cynghorau gynnwys dolenni a gwybodaeth ar eu gwefannau a darparu hysbysfwrdd ar gyfer posteri a gwybodaeth ar sut i ddod o hyd i wasanaethau.

Cynnig cyswllt digidol
Mae darparu cyfrifiaduron a Wi-Fi mewn adeiladau cymunedol yn gallu helpu pobl leol i wneud ceisiadau ar-lein a defnyddio offerynnau cymorth fel y Gyfrifiannell Budd-daliadau Turn2us.

Gall cynghorwyr fod yn eiriolwyr lleol i annog pobl i wneud ceisiadau am fudd-daliadau a mynd i'r afael â'r stigma ynghylch gwneud ceisiadau.

Partneru gyda'r Gymuned leol
Gall cysylltwyr gysylltu pobl leol gyda chymorth

Mae gan Ddarparwyr Tai Cymdeithasol ymgynghorwyr all helpu eu tenantiaid i dderbyn yr hyn sy'n ddyledus iddynt

Gwybodaeth Ddefnyddiol

Grymoedd

Gall grymoedd a chyfiawnhadau wahaniaethu, a dylai cynghorau ystyried eu hamgylchiadau penodol nhw. Er mwyn cael cyngor ac arweiniad, efallai yr hoffai cynghorau gysylltu â'u Swyddog Datblygu Un Llais Cymru. gweinydd@unllaiscumru.cymru

Mae Credyd Pensiwn yn Agor y Drws i Fwy o Gymorth
Efallai y bydd pobl hŷn sy'n gallu gwneud cais am Gredyd Pensiwn hefyd yn gymwys am fudd-daliadau ychwanegol, megis Taliad Tanwydd y Gaeaf, Taliad Tywydd Oer, a help gyda thai neu dreth y cyngor.

Mae Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru yn annog unigolion, mudiadau cymunedol, awdurdodau lleol, a Llywodraeth Cymru yn gryf i fynd ati o ddifrif i godi ymwybyddiaeth am Gredyd Pensiwn —er mwyn annog pobl hŷn gymwys i wneud cais am yr hyn sy'n ddyledus iddynt.

Mae'r **Addewid Credyd Pensiwn** yn annog grwpiau i weithredu—o rannu gwybodaeth i dywys pobl yn uniongyrchol trwy geisiadau—i leihau stigma a sicrhau bod pobl hŷn yn gwybod beth yw eu hawliau.

Arweiniadau Gwybodaeth Age Cymru

Cymorth Age Cymru gyda'r Argyfwng Costau Byw

Mae **Cyngor ar Bopeth** yn helpu pobl i ddeall eu hawliau ac yn darparu cymorth i hawlio'r budd-daliadau y mae ganddynt hawl iddynt.

Pecyn Oed Annibynnol i Annog Mwy o Bobl i Wneud Cais am Gredyd Pensiwn

- Defnyddiwch gyfrifianellau budd-daliadau ar-lein (Turn2Us, EntitledTo, MoneyHelper) i weld beth allai fod yn ddyledus i bobl.
- Cysylltwch ag ymgynghorwyr lleol trwy Advicelink Cymru, DAP Cymru, Cyngor Ar Bopeth, neu dîm lles eich cyngor.
- Gwnewch gais i gronfeydd arddewisol fel y Gronfa Cefnogi Aelwydydd neu'r Gronfa Cymorth Arddewisol os ydych yn wynebu caledi.
- Gofynnwch am help gyda cheisiadau neu apeliadau cymhleth trwy DAP Cymru, canolfannau cyfreithiol, neu wasanaethau anableddau.
- Gwnewch eich offer yn fwy effeithlon (boilyr, inswleiddio) trwy Cymru Cynhesach neu NEST er mwyn torri biliau ynni.

Gwasanaethau & Phrosiectau Presennol:

Mae gan **Gyngor Cymuned Parc Caia** wasanaeth cynghori cyfrinachol, rhad ac am ddim ar gyfer ei gymuned ac maent wedi cefnogi pobl leol i hawlio £1,578,777 mewn budd-daliadau.

Mae **Cyngor Tref Cwmaman** yn cynnal eu Gwener y Gymuned lle y maent wedi creu canolfan un alwad er mwyn i bobl leol gael gafael ar gymorth a chyngor gan bartner sefydliadau yn eu cymuned.

Mae **Cyngor Cymuned Y Mwmbwls** yn cynnal caffi cefnogi gyda choffi a chacen ac yn gwahodd gwasanaeth cefnogi neu gynghori gwahanol fel y gall pobl leol dderbyn gwybodaeth mewn sefyllfa anffurfiol.

Gwybodaeth am Gyllid & Chyfleoedd Posib

Cronfa Gymunedol Y Loteri Genedlaethol

Cronfa Pobl Hŷn: Mae'n cynnig arian ar gyfer mentrau cymunedol sy'n cefnogi pobl hŷn.

Mae Un Llais Cymru yn cynnig modiwl hyfforddiant ar 'Gwneud ceisiadau effeithiol am grantiau'

Eisiau Gwybod Mwy?

Er mwyn cael gwybod mwy am brosiect Argyfwng Costau Byw Un Llais Cymru cysylltwch â'r tîm yn:

CoLC@onevoicewales.wales https://bit.ly/3KYHftK Un Llais Cymru

Pa fuddion sydd ar gael?

Mae nifer o fudd-daliadau ar gael i bobl sy'n byw yng Nghymru i helpu gydag arian, tai, iechyd, a chostau byw dyddiol

Budd-daliadau Cynhwysol (ar draws gwledydd Prydain)

Mae'r rhain ar gael i bawb sy'n byw yng ngwledydd Prydain, gan gynnwys pobl yn byw yng Nghymru:

Credyd Cynhwysol: Taliad ar gyfer pobl sy'n ddiwaith, ar incwm isel, neu sy'n methu gweithio. Mae'r budd-dal hwn wedi disodli chwe budd-dal blaenorol fel y Lwfans Ceiswyr Gwaith a Budd-dal Tai.

Credyd Pensiwn: Ar gyfer pobl 66 oed neu hŷn i ychwanegu at eu hincwm os yw o dan drothwy penodol.

Lwfans Ceiswyr Gwaith (JSA): Ar gyfer pobl sy'n chwilio am waith.

Cymorth Incwm: Budd-dal ar gyfer pobl ar incwm isel sydd ddim yn gweithio nac yn chwilio am waith (er enghraifft, rhieni, gofalwyr, neu bobl sy'n methu gweithio).

Budd-daliadau Anabledd:

Taliad Annibyniaeth Personol (PIP): Ar gyfer pobl 16 i 64 oed sydd ag anabledd neu gyflwr iechyd hirdymor.

Lwfans Byw i'r Anabl (DLA): Ar gyfer pobl dan 16 sydd ag anabledd.

Lwfans Cyflogaeth a Chymorth (ESA): Ar gyfer pobl sy'n sâl/dost neu'n anabl ac sy'n methu gweithio.

Budd-dal Plant: Taliad misol i deuluoedd â phlant.

Lwfans Gofalwyr: Ar gyfer pobl sy'n gofalu am rhywun ag anabledd neu salwch hirdymor.

Budd-daliadau a Gwasanaethau ar gyfer Cymru Yn Unig

Mae gan Lywodraeth Cymru rymoedd datganoledig mewn meysydd megis iechyd, addysg, tai, a thrafnidiaeth, ac mae wedi cyflwyno cymorth ychwanegol i bobl:

Cronfa Cymorth Arddewisol Llywodraeth Cymru (DAF): Mae'n darparu cymorth brys i helpu gyda chostau annisgwyl, megis prynu nwyddau hanfodol neu dalu costau adeg caledi.

Gostyngiad Treth y Cyngor: Mae Llywodraeth Cymru yn cynnig cynllun i leihau cost Treth y Cyngor i aelwydydd incwm isel yng Nghymru.

Help gyda Thalu am Ynni: Mae Llywodraeth Cymru yn darparu cymorth ar gyfer pobl sy'n ei chael yn anodd talu eu biliau ynni trwy gynlluniau fel Taliad Tanwydd y Gaeaf a Thaliadau Tywydd Oer.

Cymorth Tai: Mae'n cynnwys grantiau a benthyciadau ar gyfer gwella cartrefi, gan gynnwys cymorth i addasu cartrefi ar gyfer pobl ag anableddau.

Prydau Ysgol Rhad ac am Ddim: Ar gael i ddisgyblion cymwys mewn ysgolion cynradd ac uwchradd yng Nghymru o deuluoedd sy'n derbyn rhai budd-daliadau penodol.

Talebau Dechrau Iach: Mae'r talebau hyn, sydd ar gyfer teuluoedd incwm isel plant o dan 4 oed, yn darparu help tuag at brynu bwyd iach.

Cymorth i Bobl Hŷn
Pàs Bws Rhad ac am Ddim : Ar gael i bobl 60 oed a throsodd, sy'n eu galluogi i deithio am ddim ar fysiau lleol.

Cymorth i Bobl Anabl
Mynediad at Waith: Mae'n darparu grantiau ar gyfer pobl ag anableddau i helpu gyda chostau cael neu gadw swydd, megis offer arbennig neu drafnidiaeth.
Grantiau Technoleg Cynorthwyol: Cymorth gan Lywodraeth Cymru i gefnogi i helpu pobl ag anableddau i fanteisio ar dechnoleg sy'n eu cefnogi yn eu bywydau dyddiol.

Cymorth i Fyfyrwyr ac Addysg
Grantiau Dysgu Llywodraeth Cymru: Ar gyfer myfyrwyr mewn addysg bellach ac uwch, i helpu gyda ffïoedd dysgu a chostau byw.
Cymorth Addysg Ôl-16: Ar gyfer pobl mewn addysg ôl-16 sydd ag anghenion addysgol arbennig neu sydd angen cefnogaeth ychwanegol.

Cymorth Tai a Digartrefedd
Cymorth Rhent a Morgais: Mae hyn yn cynnwys ad-daliadau rhent, budd-dal tai, a chymorth drwy'r Credyd Cynhwysol ar gyfer costau tai.
Gwasanaethau Digartrefedd: Cymorth i bobl sydd mewn perygl o fod yn ddigartref, gan gynnwys llety brys a chymorth gyda thai.

Cymorth Ychwanegol i Deuluoedd
Dechrau'n Deg: Rhaglen Llywodraeth Cymru sy'n cynnig gofal plant a gwasanaethau cefnogi rhad ac am ddim i deuluoedd plant dan 4 mewn rhannau penodol o Gymru.
Mae Cynnig Gofal Plant Cymru yn darparu 30 awr o ofal plant yr wythnos yn rhad ac am ddim i rieni cymwys am hyd at 48 wythnos y flwyddyn.
Mynd i'r Afael â Thlodi ac Anghydraddoldeb: Mae sawl menter ar waith i leihau tlodi, gan gynnwys help gyda phrynu gwisgoedd ysgol, cymorth i deuluoedd incwm isel, a chymorth cymunedol arall.

Gwasanaethau Cymorth Eraill
Gwasanaethau Cyngor ar Ddyledion: Mae Llywodraeth Cymru yn helpu pobl sy'n wynebu anawsterau ariannol i gael cyngor rhad ac am ddim ar ddyledion.
Cymorth Materion Gwledig: Cymorth ariannol penodol ar gyfer pobl yn byw yng nghefn gwlad Cymru, gan gynnwys cymorth ffermio.

Mae **Advicelink Cymru** yn wasanaeth a ariennir gan Lywodraeth Cymru a weithredir gan Cyngor Ar Bopeth. Mae'n cynnig cyngor rhad ac am ddim, cyfrinachol, dibynadwy ar fudd-daliadau lles i bobl Cymru—gan gynnwys Taliad Annibyniaeth Personol, Lwfans Gofalwyr, Credyd Pensiwn, dyledion, tai, cyflogaeth a mwy.

Ar gyfer pobl hŷn, mae **Age Cymru** yn cynnig cyngor ar Gredyd Pensiwn, Lwfans Gweini, Lwfans Byw i'r Anabl / PIP, Cymorth Profedigaeth, a chymorth gyda phensiynau, tai a chymorth gyda threth y cyngor. Maen nhw hefyd yn cynnig cyfrifiannell budd-daliadau i wirio unrhyw fudd-daliadau y gellid eu hawlio.